

"רבי יוחנן הסנדלר"**חלק א: מאמרים****מאמר א:****רבי יוחנן הסנדלר**

רבי יוחנן הסנדלר, תנא בן הדור הרביעי, יליד אלכסנדריה שבמצרים [ירושלמי חגיגה ג, א].

מקור כינויו 'הסנדלר' אינו ברור. יש אומרים שכונה כך משום שהיה מייצר סנדלים [ערוך וסדר הדורות], אך יתכן גם שמקור הכינוי הוא בכך שנולד באלכסנדריה.

תלמידו של רבי עקיבא [ברכות כב, א], והיה אחד משבעת תלמידיו האחרונים שמילאו את ארץ ישראל בתורה [קה"ר יא, י]. על קשריו עם רבו הוא מעיד בויכוח עם רבי מאיר: "שימשי את רבי עקיבא עומדות מה שלא שימשתו יושבות" [ירושלמי חגיגה ג, ה].

היה אחד משלושת החכמים שביקשו לעזוב את ארץ ישראל בכדי ללמוד אצל רבי יהודה בן בתירא בנציבין, אך נמלכו בדעתם וחזרו, מפני ש"שייבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות שבתורה" [ספרי דברים פיסקא פ].

אמרותיו

"רבי יוחנן הסנדלר אומר: כל כנסייה שהיא לשם שמים - סופה להתקיים, ושאינה לשם שמים - אין סופה להתקיים" [משנה אבות ד, יד].

חלק ב: סיפורים

א: ירושלמי יבמות יב, ה: בזמן גזירות השמד, כאשר שהה רבי עקיבא בבית האסורים, עשה רבי יוחנן את עצמו כרוכל שמכריז על סחורתו, ובתוך דבריו הבליע שאלה הלכתית, עליה ענה רבי עקיבא אף הוא כמתעניין בסחורה המוצעת.

ב: חיבת ירושלים: הנה אצל זה הקבר יש מערה קטנה, והיה הגוי בעל השדה שהמערה הזה היא בתוך שדהו, היה רועה צאנו בתוך השדה כל היום, ובלילה היה מכניסם לתוך זה המערה, והיה מפקיד עליהם נערו משרתו שישמרם כל הלילה. פעם אחד בא בבקר, ומצא את צאנו אצל המערה, ואין הנער משרתו אתם לשומרם. ויקצוף מאד על הנער. והיה כי לא אחר הנער לבוא לפקוד את צאנו והנה אדוניו עומד עליהם וחמתו בערה בו, ויתחלחל הנער מאד, ולדעת מה זה ועל מה זה ככה גדול חרון אף אדוניו. עודנו משתומם על מראה כעס אדוניו, והנה אדוניו צעק עליו בקול מר צורח, ויחל להכותו מכות מוות כמו רוצח, ויאמר לו הלא אתה בן נעוות המרדוּת, בן בליעל, מדוע הלכת אחר תאוות לבך הרע ועל מי נטשת מעט הצאן, אולי נגנבה שה אחד מן

המתים, כי אתה אותך הרגתי ונתחתיך לנתחים. ויען לו הנער במענה רך, מדוע ידבר אדוני כדברים האלה, הלא גם אנכי יראתי להניח את הצאן בשדה לבדנה, **כי אם הנחתי בתוך המערה של הצדיק הלה ובודאי ישמרו.**

ויהי כשמוע אדוניו את הדברים הלאה ויוסף להכותו, והתחיל לדבר סרה נגד כבוד הצדיק, כדבר אחד הנבלים, והתחיל לקלל את התנא הצדיק הנ"ל, ולחרף ולגדף אותו. עודנו מדבר על ה' ועל משיחו, ויהפוך ה' את פניו וצווארו לאחוריו, וערפו נהפך לפניו, ונעשה אלם לא יפתח פיו, ונפל ארצה ולא יכול לעמוד על רגליו עוד. ויהי כראות הנער את כל זאת, ויחרד חרדה גדולה. וימהר וילך להגיד לבני הכפר, ויתקבצו כולם כאחד לראות המאורע, וישתוממו על המראה עד מאד, כי לא ידעו מה סיבתו. ויספר להם הנער את כל הקורות אותו, ויענו כולם כאחד, ה' הצדיק והוא הרשע, ונשא את עונו כי פגע בכבוד הצדיק הקבור פה. ועתה נלכה נקריבה קרבן לכבוד הצדיק (כי כן דרכם עד היום להקריב קרבן על כל דבר מקרה וקורין אותו 'קורבאן'), אולי יעתר לנו. וימהרו ויקחו שה אחד מן הצאן, **ויקריבוהו קרבן לכבוד הצדיק, ויעתר להם הצדיק, ונרפא הגוי הנ"ל,** אך לא היה לו רפואה שלימה, כי נשאר בעל מום, וידר נדר הגוי הנזכר שמהיום שהוא והלאה יכבד להצדיק הזה בכבוד גדול, וידליק נר של שמן זית בתוך המערה על קברו, וכן עשה.

ויהי היום וילך הגוי לבקר בתוך המערה אם הנר דולק שם כל הלילה, וימצא כי נכבה הנר והשמן זית שתתה חיה אחת, וישנה וישלש שנים שלש לילות וימצא כדברים האלה. וידבר הגוי בינו לבין עצמו עם הצדיק, הלא אם צדיק אתה, מדוע לא תשמור את השמן זית אשר אני מדליק לכבודך, שלא ישתוהו חיות השדה. ויהי ממחרת וידליק הגוי גם בלילה ההוא את הנר של שמן זית והלך לו לדרכו לביתו, ובחצות הלילה קם משנתו וילך לראות אם עדיין דולק הנר, והחיה רעה הנ"ל באתה לפי תומה כדרכה בכל לילה לשתות השמן זית מן הנר, ובבואה לתוך המערה ותסגר פיה בלילה לפתוח ולשתות. וימצאה הגוי עומדת אצל השמן זית ובלתי יכולה לברוח משם, ויקם עליה ויהרוג אותה. אז האמין הגוי באמונה שלימה כי הצדיק הזה הוא איש אלקים קדוש וישם לו חוק, כל דבר אשר היה מתיירא שלא יגנבוהו בלילה, היה מטמין בתוך מערת הצדיק הלה.

ויהי היום ויקצור הגוי את הטיטון (טאבאק) הגדל בתוך שדהו ויטמינם בתוך המערה הנזכרת, ויבקש להצדיק שישמור לו זה הטאבאק בלילה מן הגנבים. ויהי בלילה ויבוא שלשה שודדי לילה לגנוב הטאבאק, ויהי כאשר מלאו את כליהם הגנבים עם הטאבאק, וימהרו להמלט על נפשם והנה אינם יכולים לזוז רגליהם לצאת מתוך המערה ונעשו כאבני דומם. ויבינו כי זכות הצדיק גרמה להם, והריקו את כליהם השנים אז הלכו להם, והשלישי גם בהריקו כל אשר גנב, ובכל זאת אינו יכול לברוח משם, (כי לא ידע אשר נשאר מעט מן המעט בטלאי בגדיו), ויחרד חרדה גדולה עד מאד בלתי יודע ליתן עצות לנפשו מה זה היה לו.

ויהי בבקר ויבוא הגוי לראות הטאבאק, וימצא אחד עומד עליו ואינו יכול לזוז משם, והתחיל לבכות לפני הגוי ויתודה אליו את חטאתו, ויאמר לו מדוע זה עוונתי גדול מנשוא יותר מחטאת חברי, שגם הם גנבו כמוני כמוהם, והמה בהחזירם הגניבה הלכו להם, ואנכי גם אם השבתי את הגזילה ומ"מ איני יכול לזוז מכאן. ויצחק הגוי הנ"ל ויאמר לו: הלא תחפש בבגדיך ובטלאיך לילך מכאן, ויבוקש הדבר וימצא מעט מטאבאק בין טלאי בגדיו והחזיר את הכל אז הלך לו. ומהיום ההוא והלאה כיבד הגוי להצדיק בכבוד גדול, והיה מניח ליהודים לדרוס בתוך שדהו, כדי להתפלל על קבר הצדיק הנ"ל וכן עד היום זי"ע ועל כל ישראל אמן.
